

VIGÓCZKI MÁTÉ GYÖRGY

Ukrajna háború utáni kihívásai

ABSZTRAKT

Az Oroszország és Ukrajna közötti háború jelenlegi, intenzív szakasza vélhetően tűzszüneti megállapodással fog végződni, amelyet a 2015 és 2022 közöttihez hasonló, alacsony intenzitású időszak követ majd. A február 24-i támadás előtt is komolyan sebezhető Ukrajna újjáépítése, az ország működőképességének biztosítása önállóan vélhetően nehezen valósítható meg. Kijev rá lesz utalva külső segélyekre, valamint tengerparti területei javának elvesztésével új alternatív szállítási útvonalak kiépítésére. Az ország EU-csatlakozása csak hosszú távon valósulhat meg, a NATO-csatlakozás lekerül a napirendről. Ukrajna lakossága több mint 15 százalékkal is csökkenhet a háború következtében. Ez az etnikai arányokat is megváltoztatja, növelve az ukránok arányát. Valószínűsíthető, hogy az ország kisebbségpolitikája nem változik, illetve egy esetleges jobbra tolódó belpolitikai környezetben a jelenleginél is rosszabb helyzet állhat elő. A háború következtében erősödhet az elnöki jogkör és hatalom.

KULCSSZAVAK: Ukrajna, Oroszország, EU, USA, NATO

Oroszország 2022. február 24-i támadása Ukrajna ellen klasszikus villámháborús tervvel indult. A kezdeti ukrán védekezés a vártnál sikeresebbnek bizonyult, ami Moszkvát stratégiájának felülvizsgálatára és céljai részleges módosítására kényszerítette. Szakértői körökben, de a média különböző felületein is már az ukrán védekezés kezdetétől felmerült a kérdés, hogy van-e értelme ellenállnia Ukrajnának, létezhet-e számára pozitív kimenetelű forgatókönyv. Az e kérdés körüli viták számos esetben figyelmen kívül hagyják az agressziót elszenvető ország jogát a védekezésre. Vélhetően érvényesül az orosz katonai fölény, még ha az orosz félnek nem sikerül is minden kitűzött katonai célját elérnie, gazdasági páriaállammá válik, és jelentős nemzetközi presztízsvesztés is fenyegeti. Moszkva szemszögéből a területi nyereségek mellett az Ukrajnának okozott minél nagyobb károk foghatók fel a győzelem kézzelfogható kritériumaként. Érdemes összefoglalni ezeket a károkat, illetve azokat a kihívásokat, melyek a megtámadott országra egy lehetséges tűzszüneti megállapodást követően várnak.

UKRAJNA HELYZETE 2022. FEBRUÁR 24. ELŐTT

Ukrajnát a 2022-es orosz támadás előtt is számos területen sérülékenységi jellemezte. Lakossága a függetlenség elnyerése, azaz 1991 óta folyamatosan csökken. 2012 környékén volt ugyan egy rövid javulás, de az elmúlt tíz év adatai egyre romló trendet mutatnak (Ukr census, 2022). Főleg a gazdaság állapota, az elvándorlás, az elöregedés és a Covid-19-járvány következtében 2021-ben rekordalacsony szintet ért el az élve születések száma, így a népességfogyás a második világháború óta nem látott méretűvé vált. A Krím-félsziget illegális annexiójával, valamint a kelet-ukrajnai szakadár úgynevezett népköztársaságok népességének elcsatolásával közel tíz százalékkal, 41,1 millióra csökkent az ország lakossága 2014 óta (Ukr census, 2022).

Hasonlóan rosszul fest Ukrajna gazdasági állapota. A 2014 óta eltelt nyolc esztendőben három recessziós év is volt, amely után 2022-re a Nemzetközi Valutaalap mérsékelte, 3,6 százalékos növekedést jósolt (IMF, 2022). Ezzel ugyan csak a koronavírus-világjárvány okozta visszaesés előtti szintre tudott volna visszakapaszkodni a gazdaság, ami még mindig csak a 2007-es teljesítmény elérésére lett volna elegendő. Itt fontos kiemelni azt is, hogy nyugati partnerei nagyon sokáig hiába figyelmeztették Kijvet az orosz csapatösszevonások miatt egy támadás valószínűségeire. Az ukrain vezetés szinte az utolsó pillanatig azt kommunikálta, hogy kizártnak tartja ennek bekövetkezését. Emögött valószínűsíthetően a gazdasági érdekcsoportok, külföldi befektetők nyugalmanak megőrzése állhatott.

2022-ig az oroszbarátnak mondható politikai pártok és az oligarchák, valamint a hozzájuk kötődő médiumok rendkívüli módon beszűkítették Kijev belpolitikai mozgásterét. Volodimir Zelenskij elnök, talán kicsit túlvállalva magát, egyszerre próbált szembenézni ezekkel a kihívásokkal. A tavalyi év folyamán bezárásra ítélték Tarasz Kozak orosz párti politikus és médiatulajdonos ZIK, NewsOne és 112 Украина nevű televíziós csatornáit (Interfax, 2021). A Nemzeti Biztonsági és Védelmi Tanács döntése mögött a legnagyobb befolyással rendelkező oroszbarát politikus, Viktor Medvedcsuk elleni eljárásorozat fontos lépését érdemes felfedezni.

Az oligarchák ellen még 2021-ben törvényjavaslatot terjesztettek elő, amely pontosan meghatározza az oligarcha fogalmát. A „szükséges” kritériumok: a személy vagyona eléri a törvényben meghatározott mértéket, dominanciája egy teljes iparágat lefed, és befolyással rendelkezik a médiában és/vagy a politikában (President, 2021). Ha ezek közül egyetlen előfeltételnek megfelel valaki, korlátozható a politikai szerepvállalása. A kritériumoknak való megfelelést a Zelenskij által elnökölt Nemzeti Biztonsági és Védelmi Tanács vizsgálja. Igaz, hogy a törvényt elfogadták, de életbe lépését 2022 májusáról először bizonytalan időpontra elhalasztották, hivatalosan azzal az indokkal, hogy a háború teremtette körülmények miatt elvesztette jelentőségét (Gorovenko, 2022), végül június 29-én mégis aláírta Zelenskij (The Kyiv Independent, 2022).

Petro Porosenko, a Zelenskij előtti ukrán elnök továbbra is fontos pozíciót tölt be a belpolitikai életben, de az Állami Nyomozóiroda december 20-án hazaárulással és a szakadárokkal való együttműködéssel vádolta meg a politikust (Reuters, 2021).

Az említett lépésekkel nagyon nehéz helyzetbe lavírozta magát a jelenlegi elnök, aki a többfrontos politikai küzdelemmel párhuzamosan nem volt képes kezelni az ország gazdasági problémáit, továbbra is maradt az elterjedt korrupció, és az Oroszországgal fennálló viszonyban sem történt előrelépés. Zelenszkijnek megválasztása óta a legalacsonyabb volt a népszerűsége a február 24-i támadás előtt (The Page, 2022).

MI VÁRHATÓ A HÁBORÚ UTÁN?

Az évek óta népességsökkenéstől szenvedő társadalomra precedens nélküli hatást fejt ki a háború. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága július 13-i adatai szerint több mint 5,8 millióan lépték át Ukrajna határát nyugati irányba, akik közül 3,6 millióan ideiglenes védelmi státuszt is kaptak (UNHCR, 2022a). Az Oroszországba és Belaruszba érkezők, illetve erőszakkal elhurcoltak száma az ENSZ szerint az 1,6 milliót is meghaladja (UNHCR, 2022a), de a szervezet szigorú módszertanát tekintve jóval magasabb is lehet ez a szám. Előbbiek esetében arra lehet számítani, hogy akár 65 százalékuk a közeljövőben is abban az országban marad, ahová megérkezett, 9 százalékuk pedig más országba költözne a következő egy hónapban, tehát több mint négy millióan egyelőre nem terveznek visszatérni (UNHCR, 2022b). Nehezen elképzelhető, hogy az Oroszországba menekültek és akarataik ellenére elhurcoltak a közeljövőben tömeges számban tudnának hazamenni, így a vissza nem térő menekültek száma összesen legalább hatmillió közeli lehet, vagyis a lakosság 15 százalékát is elérheti. Ehhez hozzá kell adni azoknak az egyelőre ismeretlen számát, akik nem tudták vagy nem akarták elhagyni a Donyec-medence, illetve a Herszoni, Zaporizzsjai és részben Harkivi területek megszállt részeit. Mindezek összesen közel húszévnyi népességsökkenéssel felérő számok, kevesebb mint öt hónap alatt. Feltételezni lehet továbbá, hogy ezzel párhuzamosan erősen megváltoznak az etnikai arányok is. A megszállt területekről főleg azok menekültek el, illetve főként azokat hurcolták el az orosz hatóságok, akik nem hajlandók együttműködni a megszálló erővel, tehát vélhetően többségében a magukat nem orosz etnikumúnak vallók. A belső menekültek miatt pedig azon a területen, amely felett Kijev továbbra is gyakorolni tudja majd a hatalmát, a magukat ukránnak vallók aránya fog nőni.

Az etnikai arányok megváltozása, a valószínűsíthető nyugati támogatások és a háborús sokk miatt erősödő ukrán nemzeti öntudat várhatóan Ukrajna kisebbségpolitikáját is befolyásolni fogja, amelyre viszont jelentős hatást gyakorolhat a kisebbségek anyaországaival folytatott kapcsolatok minősége. Az orosz agresszió hosszú távon ronthatja az ukrainai orosz etnikumú és részben orosz anyanyelvű lakosság helyzetét. Ukrajnában már a háború során felfüggesztették az oroszbarátnak minősített pártok működését, de nem zárható ki, hogy más formában létrejön majd az érdekeiket képviselő – de nem Oroszország-barát – szerveződés. Mérsékelt lehet ugyanakkor a kisebbségek nyelvhasználatának korlátozása, ha egy esetleges rendezés érdekében Kijev ebben a kérdésben hajlandó engedményekre. Ugyanakkor az is valószínűsíthető, hogy az EU továbbra is prioritásként fog tekinteni Ukrajna csatlakozási folyamatának felgyorsí-

tására, és ehhez főleg a gazdasági, pénzügyi reformok és a korrupció elleni harc terén, semmint a Kijevnek érzékeny kisebbségpolitikai és nyelvhasználati kérdésekben vár el előrelépést.

A civil lakosság hangulatának monitorozása háborús körülmények között számos komoly akadályba ütközik, viszont ennek ismerete elengedhetetlen a társadalmi folyamatok előrejelzéséhez. A kijevi vezetés vélhetően pontosabb adatokkal rendelkezik, de a nyilvános források az ukrán Rejting közvélemény-kutató intézet felméréseit veszik alapul. 2022 júniusában a válaszadók 75 százaléka szerint jó irányba haladnak a dolgok, sőt 56 százalék szerint az év végéig képesek kitartani, ami győzelmet is rejt magában (Rating Group, 2022a). A válaszadók visszatükrözik Kijev külpolitikailag legfontosabb irányait: az USA, az Egyesült Királyság, Lengyelország és Litvánia a legpozitívabb elbírálásúak, Belarusz és Oroszország pedig szinte kivétel nélkül negatív megítélésű. Ebből kiindulva nem meglepő, hogy az EU-csatlakozás társadalmi támogatottsága is abszolút többséget élvez (Rating Group, 2022a). Szintén a válaszadók abszolút többsége pártolja továbbra is az ország NATO-csatlakozását. Ezek az adatok egyfajta indokolatlan optimizmust jeleznek az ukrán társadalomban. Tavaly, tehát békeidőben a lakosság mindössze 5 százaléka állította, hogy a politikai vezetés jól végzi a dolgát, idén májusban már 54 százaléknak ez a véleménye. Mi több, 25 százalékkal nőtt azok aránya is, akik szerint kielégítő a lakhatási viszonyok (Rating Group, 2022b).

Egyes külső szereplők felmérései ugyanakkor nem ennyire derűlátók. Az ENSZ Fejlesztési Programjának kutatása például úgy becsüli, hogy a háború közvetlen pusztítása, valamint a gazdasági visszaesés közvetett hatásai miatt a lakosság 90 százalékát fenyegeti az elszegényedés, miközben a károk helyreállításához több generáció munkájára lesz szükség (UNDP, 2022).

Zelenszkij számára a belpolitikában továbbra is Porosenko jelenti a legnagyobb konkurenciát. Mivel a korábbi elnök az ellene zajló eljárás miatt korlátozott politikai tevékenységet fejthet ki, minél nagyobb láthatóságot próbált szerezni magának a médiában. Február 25-én belépett a területvédelmi erők soraiba, kijelentette, kész megvédeni hazáját, és igyekezett erősíteni magát a Zelenszkijtől jobbra álló erők szemében. Mivel azonban Ukrajnát nem hagyhatta el, külföldön megrendezett fórumokon nem tudott részt venni. Ezek közül a legfontosabb a NATO Parlamenti Közgyűlésének májusban megrendezett tavaszi ülészaka volt Litvániában, a részvételhez harmadik próbálkozásra végül megkapta a szükséges engedélyt (Meduza, 2022). A háború után előreláthatólag továbbra is Porosenko vagy hozzá hasonlóan jobboldali, nacionalista politikát támogató politikai körök lehetnek Zelenszkij legfőbb kihívói.

A háború közvetlen pusztítása, valamint a gazdasági visszaesés közvetett hatásai miatt a lakosság 90 százalékát fenyegeti az elszegényedés.

A hivatalos ukrán hírek szerint a házi őrizetéből megszökött, de a hatóságok által megtalált és letartóztatott Medvedcsuk május 23-i kihallgatása során ismét megerősítette a tavaly év végén Porosenko ellen felhozott vádakát, miszerint a szakadár területek vezetőivel együttműködve törvénytelen módon támogatta a szén és az olaj vásárlását (TASS, 2022). Július 11-én pedig Rinat Ahmetov, az ország egyik legbefolyásosabb médiacsoportjának tulajdonosa lemondott televízióinak műsorszórási jogáról, és internetes hírportáljai működését is felfüggesztette (Euractiv, 2022). Az üzletember az oligarchatörvénnyel indokolta tettét, ugyanakkor lépései nem feltétlenül jelentik azt, hogy ne esne a rendelet hatálya alá. Az oligarcha-adatbázisba való bekerülés „politikai befolyás” feltétele meglehetősen tágra értelmezhető, ezért várható, hogy erre támaszkodva az elnök hatalma erősödni fog a belpolitikában.

A háborúnak tragikus hatása van Ukrajna gazdaságára. A harcok elhúzódásának mértékétől függően az éves GDP csökkenése elérheti a 45 százalékot is (World Bank, 2022), ami nagyjából azonos az 1992 és 1998 közötti időszak összesített recessziójával. A súlyos, emberéletben bekövetkezett és infrastrukturális károk mellett vélhetően további de facto területi veszteségeket is el fog szenvedni Ukrajna – még ha de jure ki is zárható a területekről való lemondása. Ilyen körülmények között az ország jelenlegi gazdasági teljesítménye – mivel Kijev nem gyakorolja az uralmat az ország teljes területe felett – nehezen mérhető össze korábbi időszakokéival. Egyes becslések szerint az ország 2036-ra fogja újra elérni a 2021-es szintet (The Moscow Times, 2022), ami durva becslések szerint még mindig csupán a 2007-es adatoknak felelne meg.

A globális élelmiszerbiztonság szempontjából Ukrajna szerepe a háború során mutatkozott meg igazán. Az olcsóbb és gyorsabb tengeri szállítást lehetővé tevő kikötőinek elvesztésével beszűkülnek az ország exportlehetőségei. Ezért várhatóan széles körű nemzetközi támogatással a szomszédos államok területén keresztül vezető alternatív útvonalak kiépítése már elkezdődött, és várhatóan folytatódik, közvetett módon elősegítve Ukrajna mélyebb együttműködését egyes szomszédaival, magával az EU-val, illetve Törökországgal is. A tengeri kereskedelem területén megnőhet Odessza szerepe, mint az utolsó jelentős ukrán kézen lévő kikötőváros. Ehhez persze peremfeltétel olyan garanciákat kapnia Ukrajnának, amelyekkel elkezdheti aknamentesíteni a vizeit.

Ukrajna a háború ellenére nem szakított meg minden gazdasági kapcsolatot Oroszországgal. Tranzitországgként a területén áthaladó olaj- és gázvezetékek után továbbra is szerződésben meghatározott díjat kap, amelynek összege az elmúlt években egyes becslések szerint elérte az ország GDP-jének 3 százalékát is (Parliament, 2021). Moszkva korábban kifejezetten Ukrajna elkerülése miatt szeretne volna megépíteni az Északi Áramlat 2 vezetéket, így ugyanis Kijev zsarolószerepe ezen a területen megszűnhetett volna. Az európai partnerek időközben elálltak az új északi útvonal megnyitásától, az EU szankciós csomagjai pedig, melyeket a kijevi vezetés is támogat, az orosz energiahordozókról való leválást tartalmazzák. Ennek megvalósulása és fennmaradása esetén az ukrainai gazda-

ság nemcsak a tranzitdíjaktól esne el, hanem vélhetően nyugati irányból sem vásárolhat majd úgynevezett reverz (azaz orosz) gázt.

A fentiekből kiindulva aligha képzelhető el, hogy Ukrajna hathatós nemzetközi segítségnyújtás nélkül talpra tud állni. Főleg a nyugati államok támogatására számít Kijev. A G7 országai közel húszmilliárd, míg az Egyesült Államok több mint negyvenmilliárd dolláros, az Európai Unió pedig kilencmilliárd eurós összegeket jelentett már be (Matuszak, 2022), de ezek a számok a közeljövőben vélhetően emelkedni fognak. A vállalások közül az ukrán fél szerint mindössze 5,9 milliárd dollár segély érkezett meg május végéig, ezt júniusban további 4,4 milliárd dollár követte (Matuszak, 2022). Ezek az összegek hozzávetőlegesen az orosz támadás előtti ukrán GDP 3, illetve 2,3 százalékának felelhetnek meg. A késlekedés mögött egyrészt az állhat, hogy a donor országok belpolitikai közössége számára fontosabb a gesztusok hangsúlyozása, mint az ígéretek gyors megvalósítása. Másrészt a számos bejelentés mögött kevés konkrétumot lehet felfedezni, így nem tisztázott, hogy a katonai eszközökön kívül pontosan mekkora arányú lesz a közvetlen költségvetési támogatás, illetve a vissza nem térítendő hitel. Ezért a késlekedések mögött a támogatás felhasználási módjainak időigényes kidolgozása is állhat. Utóbbiak részleteitől függően az ukrán gazdaságnak közép- és hosszú távon szembe kell néznie a növekvő eladósodottsággal, melynek felszámolásához vélhetően a hitelek átstrukturálására vagy részleges elengedésére is szükség lehet. Hangsúlyozni kell a nyugati országok szerepét, illetve azt, hogy az eleve recessziótól tartó társadalmak meddig és milyen mértékben fogják támogatni Kijevet. Amennyiben sikeres lesz a segélyezési program, az tovább erősítheti az EU-hoz való közeledés támogatását nemcsak Ukrajnában, hanem Moldovában, Észak-Macedóniában és Georgiában is. Sőt, ha több és hatékonyabban felhasznált anyagi forrás áll majd Kijev rendelkezésére az újjáépítéshez és a gazdaság újraindításához, mint Oroszországnak a megszállt területek rendbetételéhez, akkor fontos nemzetközi mértékű presztízsértéke lehet a helyreállításnak.

A határozott nyugati integráció állami támogatása már 2014-től, az orosz agresszió kezdetétől elkezdődött. Azóta minden jelentős ukrán politikus kifejezte országa elkötelezett szándékát, hogy csatlakozni szeretnének az EU-hoz és a NATO-hoz. Az utóbbi időben nagyban javultak a kétoldalú kapcsolatok az Egyesült Államokkal is, amire a 2021 szeptemberében tető alá hozott kijevei Biden–Zelenskij-találkozó szolgáltatja a legjobb példát (Lohsen, 2021). Két évet kellett várni az elnökök személyes találkozójára, amelyre feltételezhetően két ok miatt volt szükség. Az egyik, hogy a váratlanul gyors afganisztáni kivonulás és az ezzel kapcsolatban felmerült kétségek miatt Washington szeretne volna megbízhatóságáról biztosítani Kijevet. A másik az Északi Áramlat 2 vezetékekkel kapcsolatos amerikai álláspont enyhülése és az erre vonatkozó ukrán kritikák megjelenése volt. Kijev tehát számos kérdésben kifejezte ellenvéleményét legfontosabb nyugati partnerével szemben (Fesenko, 2021), Washington viszont a találkozóval határozottan kifejezte, hogy támogatja a kelet-európai országot.

Ukrajna az elmúlt években nagy hangsúlyt fektetett regionális külkapcsolatainak fejlesztésére is. Kiemelendő az EU-integrációban érdekelt „társult trió” keretein belül Moldovával és Georgiával elkezdett együttműködése, illetve az EU-tag Lengyelországgal és Litvániával a hasonlóan háromoldalú „lublini háromszög”. Egyértelművé vált Kijev elköteleződése az uniós integráció mellett. Zelenszkij gyorsított eljárásban szeretne volna elérni a február 28-án benyújtott csatlakozási kérelmük elfogadását (Council of the European Union, 2022). Az Európai Parlament szavazását követően már másnap, március 1-jén hivatalosan is tagjelölti státuszt kapott Ukrajna (Nardelli–Follain, 2022). Az EU támogatását nemcsak ez a lépés, hanem a tagállamok és az uniós legfontosabb

Ha több és hatékonyabban felhasznált anyagi forrás áll majd Kijev rendelkezésére az újjáépítéshez és a gazdaság újraindításához, mint Oroszországnak a megszállt területek rendbetételéhez, akkor fontos nemzetközi mértékű presztízsértéke lehet a helyreállításnak.

vezetőinek kijevi utazásai is jól példázzák. Ezeken a látogatásokon nemcsak a szavak szintjén történtenek előrelépések, hanem egyes kereskedelmi kapcsolatokban is liberalizációra került sor. Mindezek ellenére az ország gyors csatlakozása nem valószínű meg, mert Ukrajnának – az előbb említett, főleg gesztusértékű események ellenére – alapvető pénzügyi, gazdasági reformokat kell végrehajtania, fel kell lépnie a korrupció ellen, és a csatlakozási folyamat előírásainak is meg kell felelnie.

Ugyanakkor a nyugati integráció korábban kitűzött másik főbb iránya, a NATO-hoz való csatlakozás láthatóan végleg lekerül a napirend-

ről. Nemcsak azért, mert a védelmi szövetség nem vesz fel tagjai közé olyan országot, amelynek területi integritása nem biztosított, és nem rendezte viszonyát a szomszédos országokkal, hanem azért is, mert a kijevi vezetés hajlandó lemondani erről a céljáról. A döntés mögött vélhetően az állhat, hogy ez az orosz követelés, amelybe az ukrán politikai vezetés hajlandó beleegyezni. Emellett Kijev gyakori kritikát is megfogalmazott a NATO-val és a tagállamok támogatásával kapcsolatban, hiányolva a gyors, folyamatos segítségnyújtást, valamint a legmodernebb fegyverek, sőt repülőgépek átadását, de a háború eszkalálódásához vezető repüléstilalmi zóna bevezetését is (Aljazeera, 2022).

Fontos továbbá a régióban a NATO-tag Törökországgal fenntartott együttműködés (Kyiv Post, 2022). Ebből kiemelendő az ukrán védelmi erők fejlesztése szempontjából kritikus fontosságúvá váló Bayraktar 2 típusú, pilóta nélküli harci repülőgépek beszerzése, melyek a február 24-i támadás során számos esetben bizonyították a hozzájuk fűzött reményeket. Tárgyalások folynak arról, hogy ezeket az eszközöket Ukrajnában is lehetne gyártani, igaz, ez nagyban múlik a háború utáni helyzettől. Ha ez az elképzelés megvalósulna, azzal a közeljövőben jelentősen erősödne Kijev védelmi potenciálja.

A háborúban elvesztett területeinek visszaszerzésére kevés esélye lesz Ukrajnának anélkül, hogy jelentős változás állna be az orosz politikai vezetésben. Ha Moszkva tartja magát korábban hangoztatott állításaihoz, és valóban kész integrálni a „népköztársasá-

gokat”, illetve az elfoglalt dél-ukrajnai, illetve Harkiv környéki területeket, akkor ezek megtámadása az orosz védelmi doktrína értelmében egyet jelent Oroszország területi integritásának veszélyeztetésével, és a Kreml kész a nukleáris fegyvereit is használni az önvédelemre. Természetesen ez nagyban változhat a katonai helyzet alakulásával.

Különösen megnőhet az EU és az USA közötti véleménykülönbség Kijev támogatásának mértékéről, amennyiben a novemberi időközi választásokon republikánus győzelem születik. Ebben az esetben Washington külpolitikájában valószínűsíthető Kína ismételt felértékelődése és ukrajnai támogatási politikájának mérséklődése.

A harcok folytatódása, egy tűzszünetet követően a napi hírekből való eltűnés, a globális energia-, élelmiszer- és gazdasági válság, illetve a mindezek következtében esetlegesen felerősödő migrációs hullámok mind erősítik Kijev főbb donor országainak „bele-fáradását”, illetve csökkenthetik hajlandóságukat segélyezési politikájuk folytatására. Ebben az esetben megnőhet annak veszélye, hogy a magára hagyott Ukrajna bukott állammá válik, és nem lesz képes kellő hatékonysággal megakadályozni területén a szervezett bűnözést, amely főleg az ember-, illegális fegyver- és kábítószer-kereskedelmet érintené. Sőt, egy esetleges jövőbeli újabb orosz támadás elleni védekezésre sem tudna kellő mértékben felkészülni. Mindezek csökkentenék a szűkebb és a tágabb értelemben vett térség biztonságát. A regionális, az EU-s, illetve a széles körű nemzetközi közösségnek ezeket a szempontokat is figyelembe véve érdemes kialakítania és fenntartania segélyezési és újjáépítési politikáját. Emellett az Ukrajnát ért háborús károk gyors enyhítése, az újjáépítés sikeressége hosszú távon nagyban befolyásolhatja a harctereken elért orosz katonai sikerek átértékelését is.

Felhasznált források

- ALJAZEERA (2022): <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/5/nato-rejects-no-fly-zone-ukraine-decries-greenlight-for-bombs> (letöltve: 2022. 07. 14.).
- BISHT, Inder Singh (2022): *Ukrainian Navy Will Receive Turkish Bayraktar TB2 Drones This Year*, 2022. 01. 28., The Defense Post, <https://www.thedefensepost.com/2021/01/28/ukraine-to-receive-bayraktar-tb2-drones/> (letöltve: 2022. 07. 13.).
- COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION (2022): <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/CM-2003-2022-INIT/en/pdf> (letöltve: 2022. 07. 14.).
- EURACTIV.com: <https://www.euractiv.com/section/europe-s-east/news/ukraines-richest-man-agrees-to-hand-over-media-empire/> (letöltve: 2022. 07. 14.).
- FESENKO, VOLODYMYR (2021): *Trends Shaping Ukrainian Politics in 2021*, 2021. 12. 30., Kyiv Post, <https://www.kyivpost.com/ukraine-politics/trends-shaping-ukrainian-politics-in-2021.html> (letöltve: 2022. 07. 14.).
- GOROVENKO, ARTYOM (2022): *Ідея реєстру олігархів втратила актуальність, - глава НАЗК*, 2022. 06. 09., РБК-Україна, <https://www.rbc.ua/ukr/news/ideya-reestra-oligarhov-poteryala-aktualnost-1654772497.html> (letöltve: 2022. 07. 13.).
- IMF.org: <https://www.imf.org/en/Countries/UKR> (letöltve: 2022. 07. 11.).
- INTERFAX.com.ua: <https://ua.interfax.com.ua/news/press-conference/723205.html> (letöltve: 2022. 07. 13.).
- KIYEVINDEPENDENT.com: <https://kyivindependent.com/uncategorized/zelensky-signs-decree-to-introduce-register-of-oligarchs> (letöltve: 2022. 07. 13.).
- LOHSEN, ANDREW (2021): *What Does the Future Hold for U.S.-Ukraine Relations?*, 2021. 09. 15., CSIS, <https://www.csis.org/analysis/what-does-future-hold-us-ukraine-relations> (letöltve: 2022. 07. 13.).
- MATUSZAK, SŁAWOMIR (2022): *Trzy miesiące wojny: zachodnie wsparcie finansowe dla Ukrainy*, 2022. 05. 27., OSW, <https://www.osw.waw.pl/en/node/30233> (letöltve: 2022. 07. 14.).
- MEDUZA.io: <https://meduza.io/news/2022/05/30/petr-poroshenko-s-tretiey-popytki-smog-vychat-iz-ukrainy-posle-otkrytogo-pisma-vladimiru-zelenskomu> (letöltve: 2022. 07. 13.).
- NARDELLI, ALBERTO – FOLLAIN, JOHN (2021): *EU Agrees to Move to Next Step in Ukraine's Membership Bid*, 2021. 03. 01., Bloomberg, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-03-01/eu-agrees-to-move-to-the-next-step-in-ukraine-membership-bid> (letöltve: 2022. 07. 14.).
- PARLIAMENT.uk: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9462/> (letöltve: 2022. 07. 13.).
- PRESIDENT.gov.ua: <https://www.president.gov.ua/en/news/prezident-nevidkladno-pidpisav-uhvalenij-verhovnoyu-radoyu-a-71445> (letöltve: 2022. 07. 13.).

- RATINGGROUP.ua (2022a): https://ratinggroup.ua/en/research/ukraine/trinadcatyy_obschenacionalnyy_opros_vneshnepoliticheskie_orientacii_18-19_iyunya_2022.html (letöltve: 2022. 07. 14.).
- RATINGGROUP.ua (2022b): https://ratinggroup.ua/en/research/ukraine/dvenadcatyy_obschenacionalnyy_opros_dinamika_ocenki_obraza_gosudarstva_18-19_maya_2022.html (letöltve: 2022. 07. 14.).
- REUTERS.com: <https://www.reuters.com/world/europe/ukraine-accuses-former-president-poroshenko-treason-2021-12-20/> (letöltve: 2022. 07. 13.).
- TASS.com: <https://tass.com/world/1454643> (letöltve: 2022. 07. 14.).
- THEMOSCOWTIMES.com: <https://www.themoscowtimes.com/2022/03/30/ukraines-economy-to-halve-in-2022-forecast-ukraineecon-a77138> (letöltve: 2022. 07. 14.).
- THEPAGE.ua: <https://thepage.ua/news/rejting-zelenskogo-fevral-2022> (letöltve: 2022. 07. 14.).
- UKRCENSUS.gov.ua: http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/eng/news/op_popul_e.asp (letöltve: 2022. 07. 11.).
- UNDP.org: <https://www.undp.org/press-releases/every-day-delayed-peace-will-accelerate-freefall-poverty-ukraine-warns-undp> (letöltve: 2022. 07. 13.).
- UNHCR.org (2022a): <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> (letöltve: 2022. 07. 15.).
- UNHCR.org (2022b): <https://data.unhcr.org/en/documents/details/94176> (letöltve: 2022. 08. 05.).
- WORLD BANK.org: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/04/10/russian-invasion-to-shrink-ukraine-economy-by-45-percent-this-year> (letöltve: 2022. 07. 14.).

Ukraine's post-war challenges

ABSTRACT

The current war between Russia and Ukraine is likely to end with a ceasefire agreement. Ukraine was already seriously vulnerable in the period before the attack on 24 February. The rebuilding and restarting the economy and ensuring the country's viability will likely be difficult to achieve without foreign support. Kiev will have to rely on external aid and on building new alternative transport routes following the loss of its main coastal areas. EU accession can only be achieved in the long term. NATO accession is off the agenda.

Ukraine's population could be reduced by more than 15% as a result of the war. This will also change ethnic proportions, increasing the proportion of Ukrainians. It is likely that there will be no change in its minority policy, or a worse situation is possible. The war could result in a strengthening of the presidential power thanks to a decree against oligarchs.

KEYWORDS: Ukraine, Russia, EU, USA, NATO

VIGÓCZKI MÁTÉ GYÖRGY | Az MCC Geopolitikai Műhelyének Oroszország-kutatója, a Pécsi Egyetem Geopolitikai doktori programjának hallgatója. Kutatási területe Oroszország külpolitikája, illetve az Alekszandr Dugin nevéhez köthető neo-eurázsianizmus eszméjének megjelenése az orosz politikai diskurzusban és külpolitikában.